

Palvelujen myöntämisen perusteet: Ikääntyneiden asumispalveluiden myöntämisen perusteet 1.1.2025 alkaen

Työikäisten ja ikääntyneiden lautakunta 23.10.2024 § 74

Valmistelijat Tuija Koivisto p. 040 513 5821
Mirja Ahoniemi p. 040 550 3719
Saara Paananen p. 0400 115 656

Selostus asiasta

Yleistä

Asiakkaat ohjautuvat asumispalveluihin keskitetyn asiakas- ja palveluohjauksen kautta. Keski-Suomen hyvinvointialueen koti- ja asumispalveluiden tavoitteena on, että keskisuomalaiset saavat palvelut oikea-aikaisesti ja yhdenvertaisesti. Palveluissa keskeinen periaate on tukea arjessa apua tarvitsevien kykyä elää arvokkaasti ja omatoimisesti kotona oikea-aikaisilla ja riittäväillä palveluilla. Palvelut tukevat asiakkaiden hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä sekä turvallisuutta. Tarpeen mukaan järjestetään asumispalveluita sekä yhteisöllisenä asumisena että ympärivuorokautisesti. Palveluja tuotetaan omana toimintana, ostopalveluina sekä palvelusetelillä. Lähtökohtana on asiakkaan kotona asuminen ja palvelut järjestetään kotona tai kodikkaassa ympäristössä asumispalveluyksiköissä tai perhehoidossa.

Lääketieteellinen hoito ja konsultaatiot, lyhytaikainen palveluasuminen sekä toimintakykyä ylläpitävä toiminta tukevat asiakkaan kotona asumista ja omaishoitajan jaksamista. Keskeisiä periaatteita kaikessa toiminnassa ovat ennakoiva, ennaltaehkäisevä ja toimintakykyä ylläpitävä aktiivinen toiminta sekä yhteistyö, joiden avulla ehkäistään lisäpalvelutarpeen syntymistä.

Lainsäädäntö

Sosiaalihuoltolaki (1301/2014), Vanhuspalvelulaki (980/2012), Laki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä (569/2009), Laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta (741/2023), Perhehoitolaki (263/2015), Laki hyvinvointialueesta (611/2021), Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021).

Yhteys strategiaan

Keski-Suomen hyvinvointialueella ikääntyneiden määrällinen kasvu on lähivuosina suurta. Eri alueilla väestöennusteet sekä palvelurakenne vaihtelevat merkittävästi, mutta kokonaisuutena ikääntyneiden palvelutarve tulee kasvamaan. Ympärivuorokautisen palveluasumisen piirissä oli vuonna 2023 keskisuomalaisia 75 vuotta täyttäneitä 6,8 %. Tämän lisäksi pitkäaikaisessa laitospalvelussa oli 0,3 yli 75 vuotiaista. Strategiseksi tavoitteeksi on asetettu, että yli 75 vuotiaista asukkaista 7 % olisi ympärivuorokautisen asumisen piirissä vuonna 2030 ja tämä tavoite tulee arvion mukaan täyttymään vuoden 2024 aikana. Keski-Suomen hyvinvointialueella on vielä alueellisia eroja ympärivuorokautisen palveluasumisen kattavuudessa.

Kevyempien asumispalveluratkaisujen lisääminen ja niiden ensisijaisuus ovat hyvinvointialueen strategisen linjauksen mukaisia. Keski-Suomen

hyvinvointialueen strateginen tavoite on lisätä yhteisöllisen asumisen paikkamääriä usealla sadalla asumispalvelupaikalla. Yhteisöllisen asumisen myöntämisperusteita on kevennetty, jotta asukkaat pääsevät yhteisöllisen asumisen yksiköihin nykyistä kevyemmin perusteiden ja että yhteisöllisessä asumisessa olevan asiakkaan asumisaika yhteisöllisen asumisen yksikössä pidentyisi ja vaikuttaisi sitä kautta vähentävästi ympärivuorokautisen palveluasumisen tarpeeseen. Ikääntyneiden asumispalvelun myöntämisperusteisiin on tehty perhehoitoa käsittelevä kappale, jolla halutaan tuoda esille myös perhehoidon mahdollisuudet palvelumuotona ikääntyneille. Yhteisöllisen asumisen ja perhehoidon lisääminen on Keski-Suomen hyvinvointialueen keskeinen strateginen tavoite. Yhtenäiset palveluiden myöntämisperusteet ja toimintakyvyn RAI-arviointi tukevat oikea-aikaista palveluiden myöntämistä, asukkaiden yhdenvertaisuutta ja palveluiden riittävyyttä. Oikea-aikainen palveluiden myöntäminen vaikuttaa asiakaskokemukseen myönteisesti sekä vähentää merkittävästi hyvinvointialueelle syntyviä kustannuksia.

Nykytilankuvaus

Ikääntyneiden ympärivuorokautisessa palveluasumisessa on yhteensä 2615 asiakasta. Oma toimintana ympärivuorokautista palveluasumista järjestetään noin 1460 asiakkaalle, ostopalveluissa on noin 1040 asiakasta ja palvelusetelillä palvelu on järjestetty noin 115 asiakkaalle. Ympärivuorokautista asumispalvelua on järjestetty lähipalveluna hyvinvointialueen jokaisessa kunnassa joko omana toimintana tai yksityisen palvelutarjonnan kautta. Lyhytaikaishoidon paikkoja omana toimintana on noin 240. Hyvinvointialueella laitospalvelua on vähennetty vuoden 2024 aikana 65 paikkaa. Sitä tuotetaan omana toimintana 55 asiakkaalle.

Hyvinvointialueella yhteisöllistä asumisen paikkoja on lisätty vuoden 2024 aikana. Yhteisöllisen asumisen paikkoja on ollut käytössä yhteensä 275. Oma toimintana järjestettyjä yhteisöllisen asumisen paikkoja on noin 250, ostopalveluna keskimäärin 25 paikkaa.

Vaikutusten arviointi

Yhtenäiset palveluiden myöntämisperusteet vaikuttavat merkittävästi asiakkaiden palveluihin ohjautumiseen, palveluiden oikea-aikaisuuteen, palveluiden saatavuuteen ja riittävyyteen sekä hyvinvointialueelle aiheutuviin kustannuksiin. Oikea-aikaisella palveluiden myöntämisellä vaikutetaan hyvinvointialueen palvelurakenteeseen, joka on yksi strategisista tavoitteista. Myöntämisperusteiden päivityksessä on kevennetty yhteisöllisen asumisen myöntämisperusteita ja lisätty perhehoito palvelumuotona perusteisiin, jotta saadaan kevyemmällä asumisen ratkaisuilla vaikutettua palvelurakenteeseen keventäen sitä. Tavoitteena on lisätä yhteisöllisen asumisen paikkoja usealla sadalla paikalla vuoteen 2030 mennessä.

Asumispalveluiden myöntämisperusteissa on lyhennetty RAI-arvioinnin tekstejä sekä siirretty asiakirjan loppuun liitetiedostoksi RAI-selitteet ja asumisessa käytettävät RAI-arvot. RAI-mittarit vahvistavat asumispalvelun myöntämisen yhdenvertaisuutta ja päätösten perustamista luotettavaan arviointityökaluun.

Myöntämisperusteissa on kuvattu ja tarkennettu erityisesti tilapäisen lyhytaikaisen asumisen käsitteitä ja myöntämistä. Tällä vahvistetaan asukkaiden yhdenvertaisuutta ja vaikutetaan palveluiden saatavuuteen ja varmistetaan palvelun riittävyyttä eri alueilla.

Valmistelijan yhteenveto

Ehdotetaan, että esitys hyväksytään yllä kuvattu perustelujen mukaisesti.

Palvelujen myöntämisen perusteet ovat luonnosversioita, kunnes ne hyväksytään aluehallituksessa. Kokouksen jälkeen hyväksytyt versiot siirretään Keski-Suomen hyvinvointialueen verkkosivuille

Toimivalta

Hallintosääntö 18 §

Esittelijä	Vastuualuejohtaja, strateginen johtaminen ja järjestäminen Pihl Anu
Päätösehdotus	Työikäisten ja ikääntyneiden lautakunta 1) merkitsee asian tiedoksi. 2) esittää aluehallitukselle hyväksyttäväksi liitteen mukaisen ehdotuksen myöntämisperusteiksi.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin. Asian käsittelyn aikana Anne Kovanen siirtyi Teams etäyhteyteen klo 17:40. Asiaa kokouksessa olivat esittelemässä Mirja Ahoniemi ja Saara Paananen.

Aluehallitus 27.11.2024
2373/05.00.00/2024

Selostus asiasta	Palvelujen myöntämisen perusteet on lisäksi käsitelty vammaisneuvostossa 17.10.2024 § 48, palveluntuottajien vaikuttamistoimielimessä 21.10.2024 § 37, vanhusneuvostossa 22.10.2024 § 56 ja lasten, nuorten ja perheiden lautakunnassa 23.10.2024 § 75-87. Toimielinten päätökset ovat oheisaineistona. Ikääntyneiden asumispalveluiden myöntämisen perusteisiin ei annettu evästyksiä eikä liitteenä olevaan myöntämisperusteisiin ole näin ollen tehty muutoksia toimielinten käsittelyjen perusteella. Palveluntuottajien vaikuttamistoimielin on todennut yleisenä evästyksenään, että muutokset tulee käydä läpi palveluntuottajien kanssa. Palveluista vastaavien asiantuntijoiden vastaus evästyksen on, että muutokset käydään aina läpi päätöksenteon jälkeen palveluntuottajien kanssa yhteisessä tapaamisessa.
Esittelijä	Hyvinvointialuejohtaja Tollet Jan
Päätösehdotus	Aluehallitus päättää hyväksyä ikääntyneiden asumispalveluiden myöntämisen perusteet liitteen mukaisesti 1.1.2025 alkaen.
Päätös	